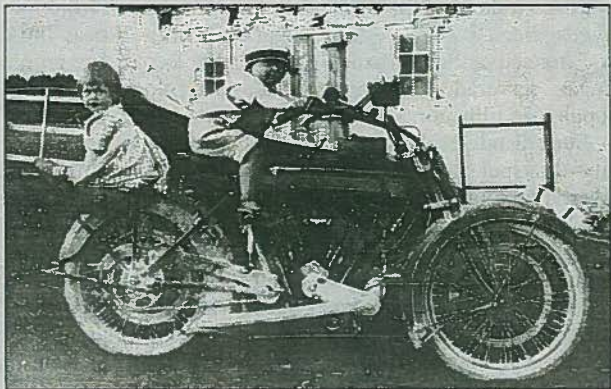

kultur & nöje

E-post: kultur.gt@gotlandstidningar.se
 Kulturredaktör: Bengt Valentinsson
 Telefon kulturredaktion: 0498-20 24 32
 Mobiltelefon: 0739-25 25 08
 GT på webben: www.helagotland.se

Gotlands första motorcykel pryder omslaget till motorcykelregistret. Här en bild från 1920 där Ragnar Melins barn sitter på cykeln, Elisabeth, 3 år, och Bertil, 5 år. På framskärmen registerskyften med I1.

FOTO: CHRISTER LOKIND

Super X var en motorcykel som i sitt hemland USA såldes under namnet Exelcior.

Rune Larsson i Gotlands veteranbilkлубb visar upp den Super X från 1928 som först ägdes av Gotlänningens dåvarande redaktionschef Bertil Kahlström.

Gotlands mc-historia i 700-sidigt register

Till julen 2009 utkom Bengt Brolin med sin bok "Gotlands motorcykelhistoria" som var en riktig godbit för mc-entusiasterna.

Nu har han kompletterat boken med ett "Gotlands motorcykelregister 1916-1972" – drygt 700 sidor i två band om alla registrerade motorcyklar på ön under denna tid – ett verk för de verkliga kalenderbitarna.

Hur många timmar Bengt Brolin tillbringat på arkiven i Visby för sina publikationer om Gotlands fordonshistoria de senaste 20 åren är inte möjligt att ange.

Men när han presenterade sitt "Gotlands motorcykelregister" på Arkivcentrum i går berättade han också lite om hur arbetet gått till.

–Eftersom det inte fanns något register från 1916 och framåt, skapade jag detta hemma på min skrivmaskin. Men det blev ohållbart i längden så jag tvingades till slut att skaffa dator.

–Men redan då hade jag 35 handskrivna kollegieblock med uppgifter som skulle läggas in i databasen, berättar Bengt Brolin.

Gotlands första mc

Första motorcykeln på Gotland var en Royal Enfield med en tvåcylindrig motor på 68 hästkrafter. Den inköptes av kontorist Gunnar Norrby 1909 men såldes redan året därpå vidare till länsjägmästare Ragnar Melin. Det var den första registrerade motorcykeln på Gotland och skyltades med I1,

ett nummer den fick behålla vid registeromläggningen 1916.

När det gamla registret upphörde 1915 och ersattes med ett nytt 1916 fanns 55 motorcyklar på Gotland och 13 bilar. Endast Ragnar Melin fick behålla det gamla numret.

1917 infördes körkort för bil, men det var först 1921 som mc-förarna behövde ta körkort för de motorcyklar som vägde mera än 50 kilo. 1927 infördes även körkort för lätt mc med nya åldersgränsen 16 år.

1939 skulle även 98-kubikarna in i registret och allt blev mera reglerat med körkort, skatt och register.

1942 avskaffades registerböckerna till förmån för ett kortsystem med lösa kort.

–Det innebar också att de första förfalskningarna av registreringarna blev möjliga, vilket ställt till det för de entusiaster som försökt inregistrera tidigare skrotade och senare renoverade motorcyklar.

32 000 poster

Trots att mopederna gjorde sitt intrång vid början av

Bengt Brolin kan sin gotländska fordonshistoria. I går lade han ytterligare 32 000 poster till sina arbeten, "Gotlands motorcykelregister 1916-1972" i två band på drygt 700 sidor.

1950-talet så var detta motorcykelns storhetstid. 1954 fanns 4188 inregistrerade motorcyklar som kördes på öns vägar. Redan 1959 när bilarnas antal ökade hade motorcyklarna minskat till 2200 för att nå bottennoteringen 1971 med 399 stycken med länsbokstaven I.

Under tiden som Bengt

Brolin arbetat med att lägga in alla registreringar i sin databas, totalt 32 000 poster, har han också hjälpt många att hitta rätt registerposter så att de kunnat registrera in sina skötebarn.

–Senast var det en ägare i Finland som med min hjälp kunde få sin cykel besiktigad, berättar Bengt Brolin.

Fynd i hönshus

Även Rune Larsson, aktiv i Gotlands veteranbilkлубb, medverkade i går. Dels visade han upp ett fynd från ett hönshus i Vallstena, dels bekräftade han det viktiga arbetet som de två volymerna med registerposter betyder för entusiasterna.

Motorcykeln han visade upp var en amerikansk Exelcior från 1928, en cykel som i Sverige döptes om och såldes under namnet Super X.

–Jag hittade den i ett hönshus och den hade bara ett motornummer. Så jag gick till Bengt för att få hjälp, berättar Rune Larsson.

Bertil Kahlström

1928 inköptes motorcykeln av Gotlänningens dåvarande redaktionschef Bertil Kahl-

ström, som troligen använde cykeln under sina reportageresor Gotland runt. Kahlström sålde den vidare till Konrad Boheman i Vallstena 1937, som i sin tur sålde den inom socknen till Hugo Pettersson 1950 och den skrotades 1960 och blev stående i ett hönshus.

Rune Larsson kommer nu att lägga många timmars arbete på motorcykeln och han lider med dem som gjort det samma utan att sedan kunna registrera och besiktiga sina fynd.

Detektivarbete

Han berättade i går om det detektivarbete som krävs för att få ordning på pappren och hur månader av efterforskningar runt om i landet till slut kan lösas av ett gammalt fotoalbum.

–Det är tur att sådana personer som Bengt Brolin finns, menar Rune Larsson.

Bengt Valentinsson
Text och foto

0498-20 24 32
bengt.valentinsson@
gotlandstidningar.se

